

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

NUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

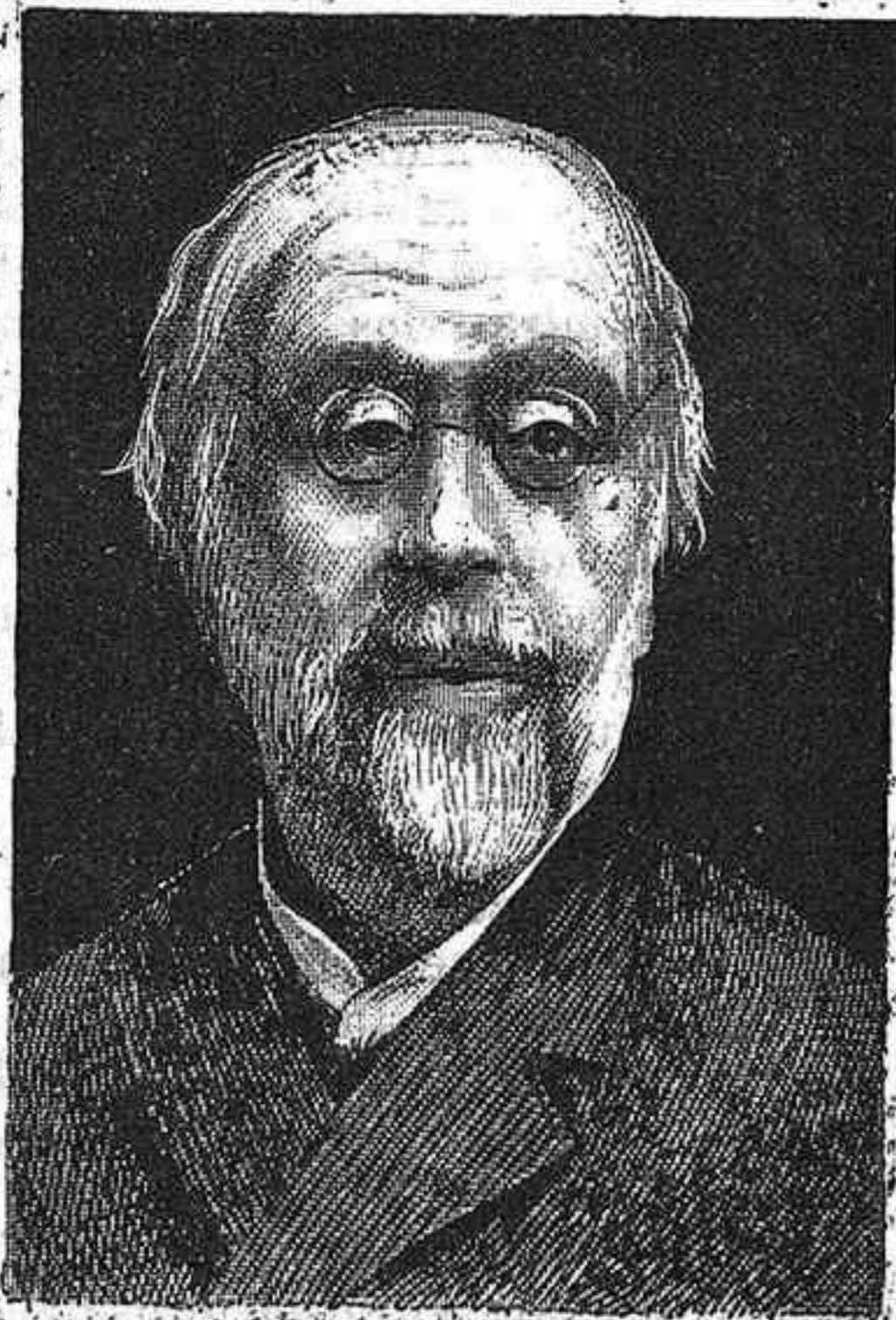
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

HIPÓLIT TAINÉ

Historiador insigne
y crítich distingit
à qui tota la Europa
ha admirat y llegit.
Cada una de sas obras]
es modelo acabat
d' elevació de miras
y de sinceritat.

L' ATENTAT DEL LICEO

La ploma 's resisteix á descriure 'ls horrors y l' indignació que produhí l' explosió de una bomba, que estallá dimars poch després de comensat l' acte según del *Guillermo Tell*, entre 'ls sillóns de las filas 13 y 14 de platea del Liceo. Gran número de víctimas entre las quals se contan á l' hora en que escribim 28 morts, y numerosos ferits y afectats del esglay deixaren convertida en horrible tragedia l' interrompuda festa de la inauguració de la temporada, que tants atractius ofereix en la nostra capital.

L' espectacle sigué horrorós desde 'ls primers moments. Familias enteras, com la de Moreu y com la de Guardiola-Cardellac sucumbiren, víctimas de la explosió produhida per la bomba, que según sembla, sigué disparada desde 'ls pisos alts del teatro. Un' altra bomba deixá d' estallar.

Los morts, los ferits, ab sos ays desgarradors, lo desconsol y l' alarma dels vivents que buscavan als seus, corrent com alelats per las dependencias del teatro; lo saló de descáns convertit en hospital de sanch y depòsit de cadávers, los metjes prodigant los seus serveys y alguns sacerdots administrant als moribundos los darrers ausilis espirituals, formavan una serie de quadros desgarradors, que destrossavan lo cor y perturbavan la ment de las personas que allí 's trobaren.

No tenim calma per donar detalls de aquest fet horrendo, sense precedents fins ara, unint la nostra veu á la de Barcelona entera que condemna un atentat tan salvatge com ignominiós pel bon nom de la nostra capital.

CRONICA

Tenim las eleccions municipals á sobre, y son contats, contadíssims, los que hi pensan. En cambi, aquests poch, poquíssims que hi pensan, no 's preocupan d' altra cosa. Lo que hauria de fer Barcelona entera pel bé y profit de l' administració municipal, ho fan ells exclusivament pel bé y profit propis.

No hi ha que dir qui son aquests fulanos, perque tothom els conegui sense necessitat de anomenarlos.

Arribinse al cassino de la Plassa Real, y allà veurán que 's juga tot lo dia á l' aranya estira-cabells.

—Que, jo soch al encasillat... — Qu' es necessari que se 't tregui á tu pera posarm'hi á mí... — Que á mí l' Henrich m' ha dit aixó. — Que á mí en Collasso m' ha promés tal cosa. — Que si no se 'm atén hi haurá la de Deu es Cristo... etc., etc.

Los perfums emanats de la cuyna de ca 'n Justin pujan cel-obert amunt, excitant l' apetit dels socios de aquella fàbrica de candidats á la concejalía. L' atmósfera impregnada de perfums culinaris produheix efectes desastrosos. Sort que al cassino no hi ha plats, que de havern'hi, prou se 'ls tirarian pel cap, y desde l' altra part de la plassa 's sentiria la trencadissa.

Y en cada cassinet, en més ó menos escala, succeheix una cosa per l' istil. Tots ells tenen las sévas aspiracions. Y fins s' assegura que han entrat en corxorxas é inteligencias ab qui pretén tenir la paella pel mánech, al objecte de que ningú s' atreveixi á destorbar l' execució de aquells mira-

cles de costúm que han de donar per resultat la constitució de un nou Ajuntament destinat á fer bó al que cessa.

Passa ab ells lo que ab las kábilas riffenyas. Normalment están renyidas y 's barallan á cada punt, y á pesar de no haver rebut las ayguas baptismals, tot sovint se rompen 'l batisme.

Pero convé preparar un cop de má contra Melilla, y 's concertan y s' uneixen, per ocupar las mateixas trinxeras y preparar de comú acort las mateixas emboscadas.

Sistema riffenyo pur.

La Melilla dels pretendents es l' administració municipal, qual gestió 's presta tant á convertirse en un berenar de kábilas.

Y Barcelona, una ciutat de 300,000 ánimas, s' ho mira ab la major indiferencia y deixa fer.

Aquí tenen la *Lliga de Catalunya*, tan animada á la primavera, en l' época en que florían *les englantines*, y avuy en plena tardor, més pansida que 'ls arbres que van perdent las sévas fullas secas y mortas. Ningú s' explica que hajan tingut un resultat tant tris las conferencias contra la mala gestió municipal, los treballs encaminats á fer una candidatura no política, los compromisos solemnes contrets ab los gremis, tota aquella campanya, en fi, dirigida y encaminada á dotar á Barcelona de una corporació municipal que anés á nudrirse en los exemples y virtuts del antich concell de Cent.

Lo que han fet los minyons de la Porta-ferrissa ab los gremis y ab Barcelona entera, no té dibuix. Perque aixó de comensar uns treballs ab tan brahó y ab tanta empena, ab tantas ponderacions y ab tan bombo, y després, tot de un plegat, deixarlos corre, sense explicar á ningú la causa del desistiment, despedintse á la francesa, sense donar la més mínima satisfacció á las personas y entitats per ells compromesas, será si 's vol molt *catalanista*, pero la veritat es que no té res de catalá, y per tant, res de formal, serio ni cortés.

Si haguessen hagut de donar mostres de un carácter tan fluix, displicent y desconsiderat, no crech que 'ls cataláns que lluytaren contra Felip V, haguessen lograt cubrirse de aquella gloria que tan admiran los *Lligats* y que tot sovint la cantan en estrofas més ó menos plenas de ripis.

Hi havia, ademés, un element poderós que podia evitar la vergonya segura que 'ns reserva l' elecció del dia 19 del corrent mes.

Ningú dupta que l' opinió política predominant á Barcelona es la republicana. Aquesta opinió 's posá de manifest de una manera incontrastable en las últimas eleccions de diputats á Corts.

De manera que la formació de una candidatura de regidors composta de personal escullit y disposat á sacrificar-se, treballant per la bona administració municipal, hauria sigut més que suficient per desbaratar las tramas de tots aquests aspirants al càrrech edilici, sols per lo que té de substancies, que avuy s' agitan, desitjosos de obtenirlo.

Y á pesar de la seguretá del éxit, y á pesar de que, políticament, era d' alta conveniencia pendre aquesta iniciativa, 'ls elements republicans que tant bé sapigueren entendres y concertarse en las eleccions de Diputats, aquesta es l' hora que no han lograt posarse d' acort pera alcansar dignament una nova victoria que assegurés pera lo successiu lo séu predominí dintre de la ciutat.

Dels elements coaligats, mentres los uns volen anar á las urnas, los altres se negan á anarhi; y

¡TRIHEU Y REMENEU!

PASTELERIA de M'ENRICH y CA

IMPRESOS.

MUNICIPALS

8.000.000

¡Apa, senyor Arcalde, aprofiti la aixó de Melilla, y podrá fer de las

dels que intentan lluytar no tots s' inspiran en consideracions de abnegació é imparcialitat tan necessaries pel bon éxit de la empresa.

També en lo camp republicà las ambicions desapoderadas son en aquesta materia las que s' imposan, sense que 'ls que dirigeixen la política de la coalició tingan la mà de ferro necessaria pera buscar en l' apoyó decidit de la opinió pública la única forsa qu' en aquests moments podria lliurarlos de las exigencias de la gent menuda y bullidora, que prenen la política com un ofici y 'l càrrech de regidor no com una molestia, sino com una ganga.

*
*
*

Pero apartém los ulls de aquest cau de miserias y fixemlos en unas regions més puras, serenas y consoladoras.

Los successos de Melilla han lograt despertar poderosament l' esperit del poble barceloní.

Molts s' extranyavan de que á Barcelona no 's repetissen las manifestacions patrióticas que ab tanta prodigalitat han sigut celebradas en casi todas las ciutats de la Península.

¿Per qué 'l poble de Barcelona no 's tira al carrer? ¿Per qué no atrona l' ayre al crit de «¡Visca Espanya!» ¿Qué s' han fet aquells desbordaments d' entusiasme que reynavan trenta quatre anys enrera, al declararse la guerra de Africa?

Per a totes aquestas preguntes podria respondre, que 'l nostre poble, reflexiu per naturalesa, á l' any 59, quan se declará la guerra al moro, sabia perfectament ahont anava, y avuy, aquesta es l' hora qu' encare no ho sab. Las vacilacions del govern, las meticulositats dels ministres, la flemma ab que s' ha procedit á venjar l' agravi que 'ns han fet las taifas riffenyas, no son las condiciones més propias per excitar l' entusiasme de las multitudes.

Pero, poch ó molts, alguns soldats han sigut enviats á Melilla, y en combats y escaramussas, s' ha derramat sanch espanyola.

Y aixó sol ha bastat perque Barcelona haja manifestat sos sentiments patriótichs, donant alguna cosa més útil que 'ls crits y las aclamacions.

Mirin sino ab quin afany ha respost á las iniciatives de alguns periódichs.

En menos de una senmana *La Vanguardia* reuneix 13,000 duros en metálich y articles de consum que si no valen 13,000 duros, poch se 'n faltará. Tots aquests diners, tots aquests articles transportats á Melilla han de servir per aumentar las comoditats y 'l benestar dels pobres soldats que lluytan y moren en defensa de l' honra de la patria. ¿Pot donarse un pensament més hermós y acertat?

La Publicidad tingué la felis idea de la cajetilla del soldat. Reunir tabaco y enviarlo als que allá abaix exposan la vida y passen horas de perill y

de inquietut es trasmetre'ls un recort de la patria absent, es dirlos que pensém ab ells, es assegurarlos la nostra consideració y 'l nostre apreci, no tant per la petita importància del obsequi, com per lo que aquest significa.

No hi haurà de segur fumador que no s'avinui a compartir lo séu tabaco ab los valents soldats del exèrcit de Africa. Per aixó, a las portas de *La Publicidad* s'hi agrupan aquests dias totas las classes socials, desitjosas de cooperar a un pensament tan digne y a un sentiment tan cordial.

*

**

Allá vaig recullir aquest dia una frasse xistosa, ab la qual posaré punt final a la present crònica.

—Si als soldats que fuman els enviém tabaco ¿qué 'ls podriam donar als que no sigan fumadors? —preguntava un menestral.

Y un séu amich li respongué:

—Als que fuman, cajetillas; y als que no fuman

P. DEL O.

LOS NUMEROS DEL AMOR

Diuen que la goma elástica es una de las materias que s'estiran y s'arronsan ab més facilitat; pero hi ha un'altra cosa qu'encare l'avenatja.

¿Quina es aquesta cosa?... La estadística.

Ab la seva ajuda y combinant los números ab una mica de trassa, trobarán personas que 'ls probarán y demostraran *palpablemente* tot lo que vulguin.

La estadística demostra sense deixar lloch a dubtes:

Que 'l comer d'Espanya augmenta.

Que 'l comer d'Espanya disminuheix.

Que ara la vida es més cara que avants.

Que ara es més barata.

Que 'ls alemanys son més forts que 'ls francesos.

Que 'ls francesos tenen més forsa que 'ls alemanys.

Que... en fi, que lo negre es blanch, y lo blanch es negre, y la veritat es mentida y la mentida es veritat.

¿Quin cas pot, donchs, ferse de las estadísticas?

Lo qu' es jo declaro que me 'n rento las mans.

Y un cop rentadas, torno a agafar la ploma y me 'n vaig dret al meu assumpto.

Los números del amor; es 'dir, la estadística amorosa.

Paul Bourget es qui l'ha feta.

¿No 'l coneixen a aquest senyor? Aixó ray; jo 'ls el presentaré.

Mr. Bourget es un escriptor francés de moda: com si diguessim, l'últim figuri de la novela. Fa estudis de passións, analisa cors, té molts lectors entre l'element femení... y guanya, ab aquestas maniobras, una pila de quartos.

Donchs aquest senyor, aportant al art de la conquesta de la dona datos fins ara desconeguts, es qui ha fet la famosa estadística amorosa que en l'actual moment històric ocupa y preocupa a la humanitat masculina.

Desde luego s'ha de convenir ab qu' en los seus càlculs y *estats de comptes* hi ha verdadera novetat. Podrà no ser exacte lo qu' ell diu; pero siga com vulga, s'ha de confessar que fins ara no ho havia dit ningú.

¿Per qué 's creuen vostés que una dona s'enamora d'un home? ¿Perque li es simpàtic? ¿Perque 'l troba guapo? ¿Perque li sembla elegant? ¿Perque es rich?

Donchs ja poden plegar: no hi ha res de tot

la conquesta del cor de la dona no hi interen lo més mínim la bellesa física, ni 'l talent, fortuna...

ben quina es la causa determinant, la misespurna que encén la passió amorosa y fa dona 's tiri als brassos del home y li digui ó menos compliments: T'estimo?

que 's quedarán parats; pero jo no hi tinc pa: en Paul Bourget es qui ho afirma.

Se seduheix a la dona, lo que 'ns dona mes s probabilitats de ser estimats, es... l'ofici. ayors; tal com sona: l'ofici, la professió, la del home es lo que 'l fa ser afortunat ó aiat en amors.

qui entrém de plé en los números, en la ne-regió de la estadística.

En lo senyor Bourget de quina manera ho

La base dels seus quadros demostratius son cent donas.

¿Un home vol conquistarlas? Donchs que 's posi a felshi l'amor—per supuesto, separadament—y segons l'ofici que tingui, li resultarà lo que ara van a veure.

Los cómichs van al davant de la gent afortunada. Un actor, d'aquestas 100 donas n'enamorará 99.

¡Noranta nou!... ¿Veritat que per lo que hi falta casi podria quedárselas totas?

Un oficial, si no passa de capitá—arribant a un grau superior la xiripa amorosa desapareix—n'enconquistará 90. No es tan bon *cupó* com lo del actor; pero per un home sol, Deu n'hi doret.

Los pintors y dependents de comer, de cada 100 donas ne fletxan 80.

Un tenor—Mr. Bourget no fa distincions entre 'ls d'òpera y 'ls de zarsuela—un tenor se queda ab 60.

Los periodistas pescan un *si* y un *nó*: de cada 100 donas sitiadas, ne conquistan 50.

Los poetas, ab totas las sévas infulas y preten-sions d'agabellarho tot, no arriban sino a 30.

Los mestres d'estudi—fins aquests fan conquistas!—n'arreplegan 25. ¡Y després aniran per aquí queixantse de que no cobran!

D'aquest punt en avall la sort del home va en rápida decadencia.

Lo novel·lista de cada 100 donas n' enamora 15.
 L' autor dramàtic 10.
 Lo metje tantas com l' autor dramàtic.
 L' advocat, 5.
 Lo banquer, 2.
 Y 'ls reys—ara vé la gran sorpresa del sigle—
 los reys... cap. Entre cent donas, no 'n trobaran
 ni una sola que 'ls estimi... ¡ni una!
 ¿Veritat que mirat á través del prisma del amor
 l' ofici de rey resulta molt poch agradable?
 S' enten, acceptant com article de fe la estadística
 del senyor Bourget.
 Jo, en realitat, no m' acabo de determinar á

créurela del tot. No perque la meva experiència
 personal me dongui motius per duptar d' ella; sinó
 per las enormitats que d' aquests números poden
 deduirse.

Bastará un sol exemple.

Mr. Bourget diu que de cada cent donas, un ac-
 tor ne conquistarà 99, un pintor 80 y un poeta 30.

Y donchs ¿qué li succehirá al home que com al-
 guns cassos se 'n donan—sigui al mateix temps
 poeta, pintor y cómic?

De cada cent donas... n' enamorarà 209...

¿No troban que aixó es una mica difícil?

A. MARCH.

CANDIDATS REGIDORESCOS

Un aixaropista de l' Avenue Petritxol, que supri-
 mirá 'ls bolados municipals y procurarà que 'ls
 regidors prenguin aixarop.

Un reincident aixerit,
 de molt escassa estatura;
 pero es alló: als pots petits
 hi ha la bona confitura.

DIÀLECH RIFFENYO

- ¿Jamali jamalá?
 — ¡Jamalú jamalé!
 — ¿Que te 'n sembla á tu de tot aixó?
 — Que 'l espanyols acabarán per clavarnos la gran pallissa del sigle.

AIXÓ SERÁ

¿Com es, entre mí pensava,
 que ma nina, sos colors
 mes gays que 'ls d' un pom de flors
 eixa tarde no mostrava?

¿Será ja algun mal antich
 que jo encare no 'l sabía,
 ó será, qué fá algun dia
 te indisposat lo melich?

Divagant per eix estil,
 si 'n pensava jo de cosas
 més ó menos llastimosas....
 ne vaig pensar mes de mil.

Mes després, á un amich meu
 li vaig consultar lo cas
 per veure si desembrás
 trobava á mon penar greu.

Y en efecte, fou aixís;
 lo noy, qu' es un bon aranya,
 va dirme, Amadeo, me estranya
 que sigas tan infelis.

Y que per ço, pena tingas
 sapiguent lo que fan are:
 Si te mals colors sa cara
 es qu' ha acabat las potingas.

AMADEO

BARCELONERÍAS

¿Ahónt son aquests que dihen que á Barcelona
 no hi ha quartos?

Consultin á qualsevol lladre y 'ls demostrará in-
 mediatament lo contrari.

També s' ho creyan ells aixó; també 's pensavan
 que las lamentacions y protestas de pobresa dels
 barcelonins eran verdaderas; pero ara s' han con-
 vensut de que la gent, al parlar d' escassés y mi-
 seria, no feya sino abusar de la bona fé dels que
 's dedican á infringir lo seté manament.

Los senyors lladres s' han consagrat aquests
 dias á recorre uns quants pisos de la ciutat y sem-
 bla que la visita no ha sigut infructuosa.

Aquí hi han trobat, incúament amagats en un
 recó, una pila de bitllets del Banch.

Allá han descubert uns quants papers de plata.

Acullá s' han incautat d' un sarronet de diners
 de varias classes.

¡Fins hi ha hagut reventador de pisos que ha ar-
 replegat monedas d' or! ¡d' or legítim y veritable!

*
*
*

Los *espadistas*, *topistas* y demés *industrials* qu'
 explotan lo rengló d' escorcollar habitacions en
 ausencia del propietari, deurán trobar sens dupte
 que la cosa marxa molt bé y que Barcelona es una
 vinya. Lo que no sé qué deurán pensar son las
 personas robadas.

Verdaderament d' un quant temps á aquesta
 part, la vida barcelonina va sent cada dia més de-
 liciosa.

La *seguretat* es una paraula... que no més se
 troba al diccionari. Fora d' allí, ja poden buscarla
 tant com vulguin: en lloch veurán d' ella ni la
 més remota sombra.

Al ensanche roban gallinas y coloms dels jar-
 dins y eixidas.

Al casco roban la bugada extesa en los terrats.

Ni á baix al pati, ni á dalt á las golfas: la segu-
 retat no se sab ahónt para.

L' autoritat, guiada probablement pel pudor ofi-
 cial, ja procura que las noticias no s' esbombin;

UN CONSELL

— ¡Per Deu, senyor Segimón! ¡
 ¡treguis aixó!... ¡Quin empenyo!
 ¿Que vol, vestit d' aquest modo,
 que 'l prenguin per un riffenyo?

pero las víctimas no s' entenen de pudors ni de qüentos, y atronan l' ayre ab las sévas queixas y malediccions.

* * *

Es un concert qu' enamora.

—¡Ara m' han pres la cartera!

—¡A mi m' han robat lo rellotje!

—¡A mi l' agulla de la corbata!

—Jo hi estat tot lo dia fora de casa, y al tornar hi trobat lo pis completament saquejat.

—Jo no més l' he deixat sol un instant, y m' ha passat lo mateix....—

Un carreter s' exclama de que tenint lo carro aturat li ha desaparecut un fardo dels que duya.

Un botiguer diu que li han pres una pessa de panyo que tenia á la porta.

Un propietari s' queixa porque li han arrencat la canyeria de plom de la escala.

La empresa del gas crida porque li escamotejan los metxeros dels fanals.

En un cotxe hi falta un cuixí.

En una font roban una aixeta.

Al port desapareix lo cotó de las pacas....

Y etc., etc., etc. Poden prolongar aquesta serie d' *etcéteras* fins que 'l cor los digui prou, ab la seguretad de que encare s' quedarán curts.

* * *

—¡Y donchs!—pensarán los barcelonins:—¿qué fan los municipals?—

¿Los municipals? Están vigilant cuydadosament aquellas fustas cremadas de la plassa de Catalunya.

MATÍAS BONAFÉ.

MISSIVA

Vehina, ja m' amohina lo seu modo de mirar, ¿qué s' pensa? ¿qué s' imagina? ¡Per la mort dels Sants, vehina, no 'm vulga carbonisar!

Vosté, ab sa mirada ruenta, igual que la serp m' atrau, y riu y gosa, dolenta! mirantme de frente á frente, fentme tornar com un clau.

Quan veig sa cara riallera penso ab goig,—ja surt el sol,— y la contemplo ab fal-lera.... miro 'ls ulls, 'm faig enrera, y 'm quedo com un mussol.

Puig es tan afortunada que sense dir ni un sol mot, no mes ab una mirada, igual dona una abrassada que regala algún pebrot.

Y per mes qu' es atrevida ma manera de mirar, vosté m' abat desseguida, m' enlluherna, 'm pren la vida, y no 'm deixa respirar.

Y baix lá atracció secreta de lo seu mirar potent, jo vaig perdre la xaveta y..., ja ho pot veure vehineta, ¡m' afluqueixo horriblement!

Fassi donchs, que arribi la hora d' acabar tan cruel desfici porque si aixó no millora qualsevol jorn, si senyora, m' hauré de tancá al hospici.

Y ja veu, que trist seria que un jove com ara jo 's perdés, ¡Verge Maria! ab franquesa, jo 'n tindría un sentiment de debó.

Aixis, pues, de vosté espero que ó bé deixi de mirarme, ó calmi 'l meu desespero; y si es sols que vol matarme fassiu de un *golpe certero*.

Perqué ma situació es tal, que si no s' acaba aixó aviat per bé, ó per mal, en lloch de un jove com cal seré un ninot de cartró!

A. LLIMONER.

¿CARTA Ó GEROGLÍFICH?

Aquesta es la pregunta que 'm vaig fer al enterarme del contingut de una carta trobada al arxiu, de la cuina de casa meva ó com si diguessim, al dipósit de las escombrarias, y quina copia, recomano que llegeixin, tots los que vulguin apendre ab perfecció la llengua del manco de Lepanto.

No s' creguin ara que la carta en qüestió sigui un modelo de literatura ni molt menos, puig si be en ella no hi trobarán cap frase correcta, ni figura retórica, en cambi hi abundan uns disbarats tan garrafals, qu' ells per si sols, demostran en son autor, un insigne académich de la llengua.... de badella.

Diu aixís:

«Sr. D. Agustinete Puentes.

Caldas de Malavieja.

Barcelona, etc., etc....

Mucho amigo mío: Por la presente, te hago á saber que después de pensarlo muy, he resuelto romperme el cuello un dia de estos. Creo, que será el dia de la Madre de Dios de Agosto.

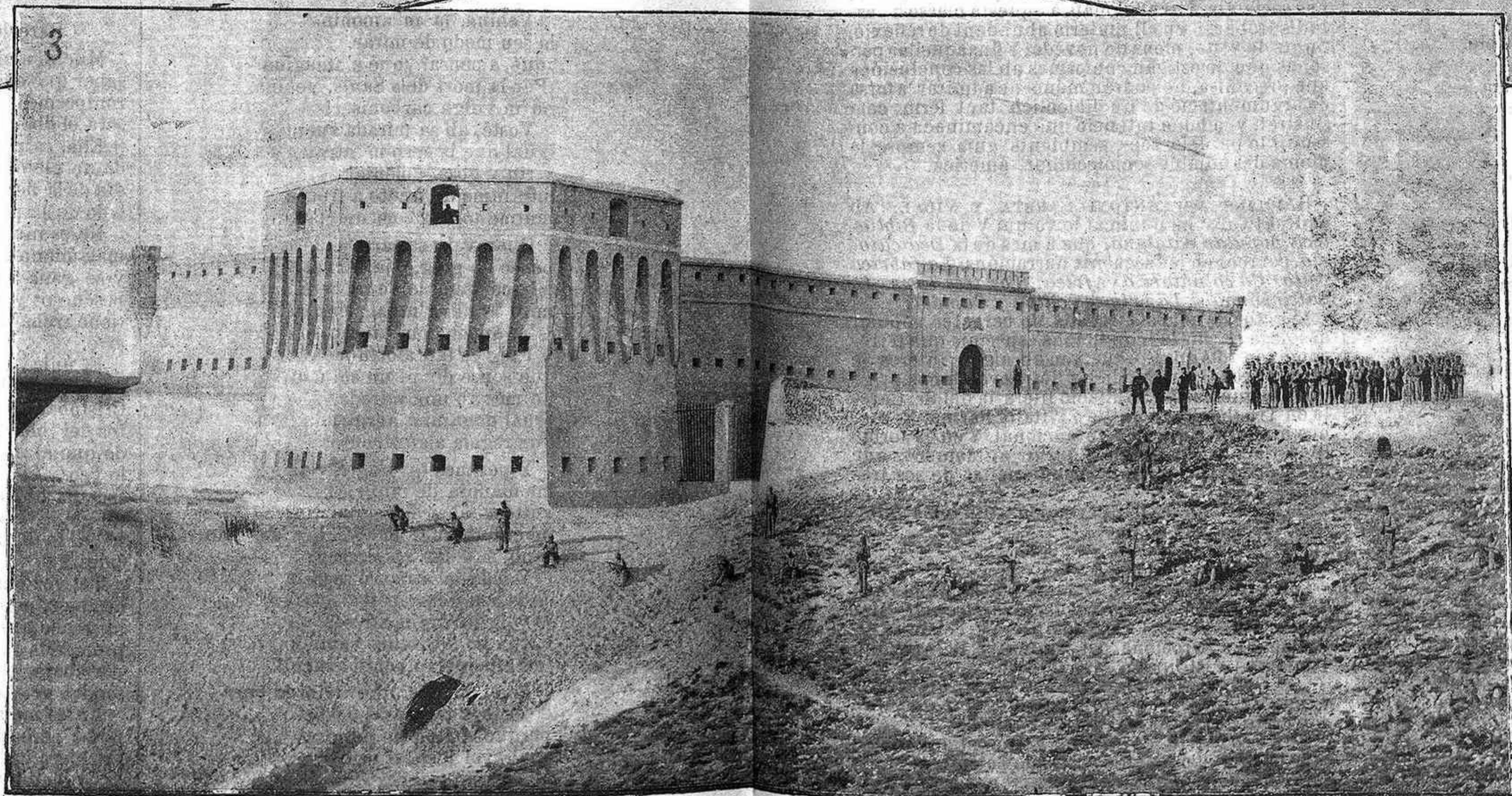
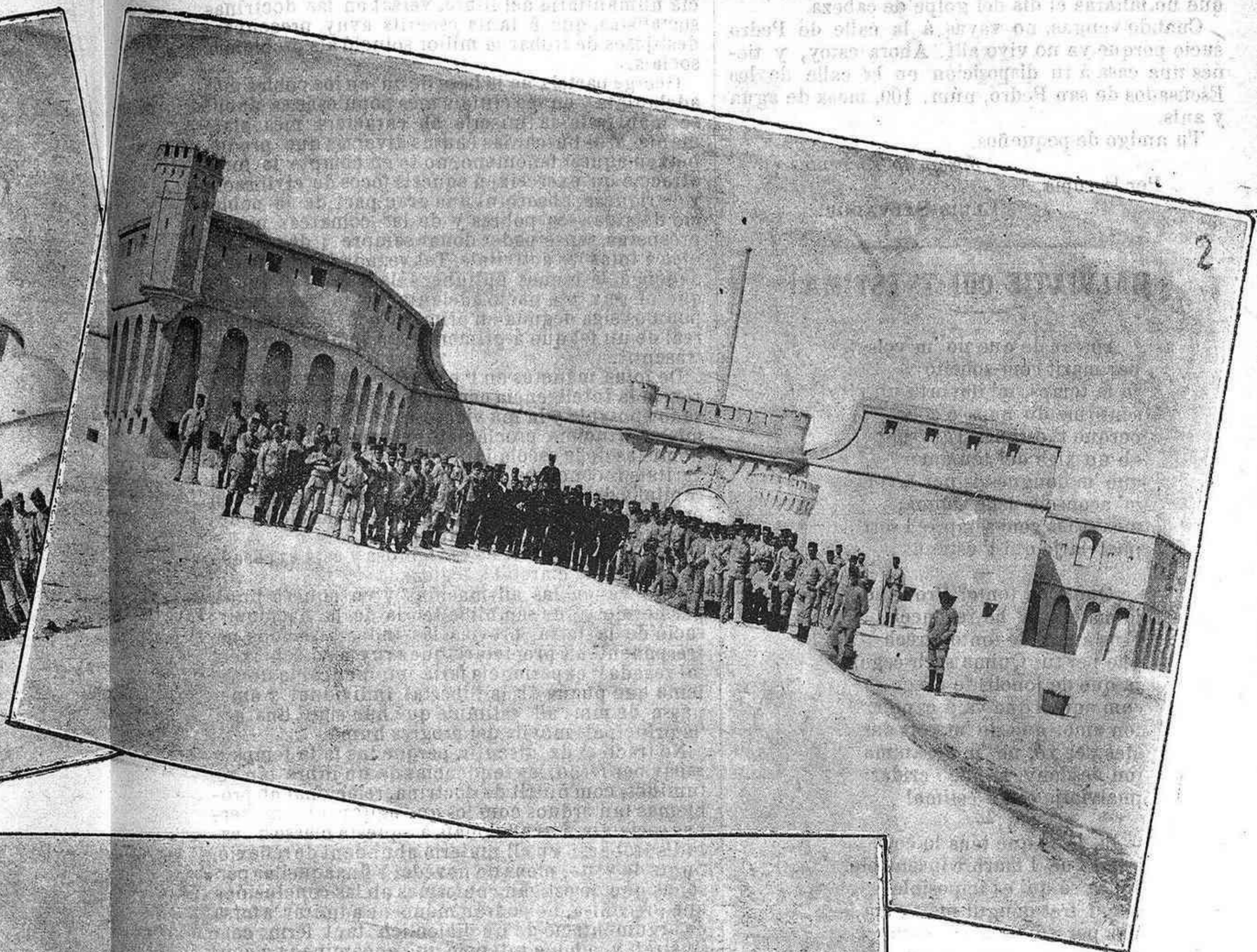
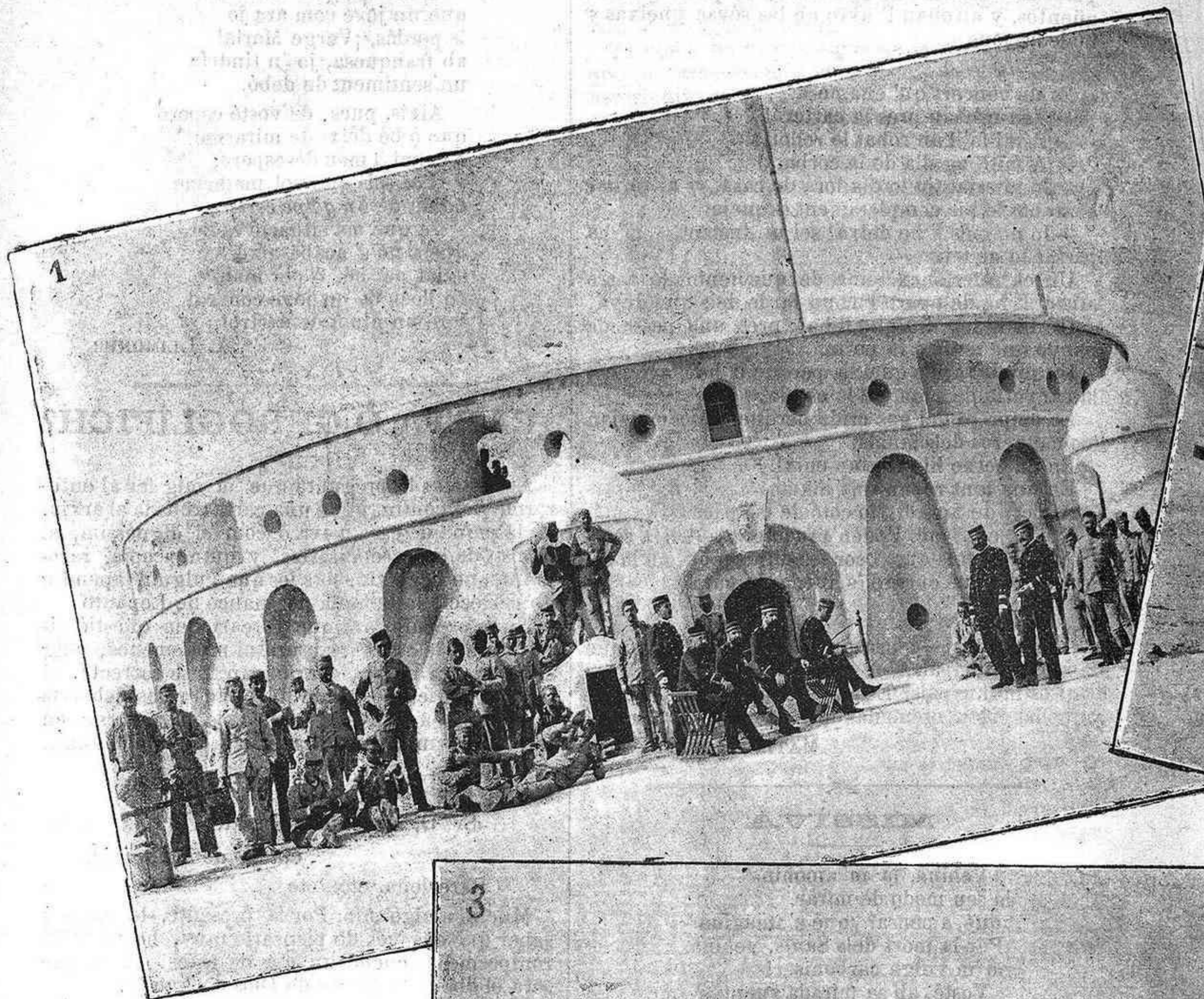
Ella, es una chicuela que me gusta muy, hija de un platos y ollas del Masnuevo. La conocí el dia de la fiesta mayor de Montegato, en el emba-lado de la plaza.

No es mucho guapa que digamos, porque mira malamente, pero en cambio, es muy trabajadora, y se gana muy bien las algarrobas planchando pescuesos y puños de camisa. A más; cuando no tiene trabajo del oficio, se va á la playa á tirar el arte.

El único defecto que le encuentro, es, que á más de ser muy haba, todo el mundo, le pinta san Cristóbal pequeño. Ayer, se dejó prender los cuartos del bolsillo y si va siguiendo así, tengo miedo que al mejor dia me la tomarán á ella. Yo, ya lo veo.... Como nunca se ha movido de su pueblo, todavía no ha visto un asno volar. Me parece que un golpe sea casada, será más desprendida, ó si nó ya te digo niño, que estaríamos bien amane-cidos....

Tal vez encontrarás extraño que me haya dejado cojer, pero si vale á decir la verdad, lo que me ha hecho gozo, son los doce cientos nabos que mi prometida tiene de dote; y como yo ya voy cabeza por abajo, pienso que casándome con ella siempre tendré una manzana para la sed.

Antes me ganaba los mordiscos, vendiendo fós-foros; pero ahora, desde que este dichoso de senyor Conejera los tiene arrendados, ya te digo yo que estoy bien puesto.

1.—Cabrerizas bajas.

2.—Rostro Gordo.

3.—Cabrerizas altas.

(Fotografias enviadas pel nostre corresponsal artistich y literari J. Blanco Coris).

Saluda á tu hermano Buen y facio y tú, espero que no faltarás el día del golpe de cabeza.

Cuando vengas, no vayas á la calle de Pedro sucio porque ya no vivo allí. Ahora estoy, y tienes una casa á tu disposición en la calle de los Escusados de san Pedro, núm. 100, mesa de agua y anís.

Tu amigo de pequeños,

Josepêdo Torrentes.

Per la còpia,

LLUÍS SALVADOR.

¡MALVIATJE QUI T' ESTIMA!

Apesar de que no 'm vols per marit com solícito ja fa temps, m' importa un pito sentirme dir naps ó cols porque t' estimo. Tan sols ab un xich del téu amor que 'm donguessis per favor m' aconsolo bella Quima; mes si fas com sempre 'l sort... ¡malviatje qui t' estima!

¿Qué soch tonto? Prou, no ho nego jo mateix m' ho reconech. Fins á més de tonto, crech que per tú, Quima soch cego, ja que de jenolls te prego com aquell que va á captar, ton amor que no 'm vols dar... Mes per xó, no 'm desanima ton desdeny, si puch cridar: ¡malviatje qui t' estima!

Jo, ja sé que tens lo cor igual que 'l marbre insensible. Jo, ja sé qu' es imposible que 'l fret dongui may calor. Mes per xó, sens cap temor sufriré tan gros torment y veuré gens impácient com la panxa se 'm aprima de seguir sempre dihent: ¡malviatje qui t' estima!

Jo 't veuré per l' encontrada caminant ab pas gens breu, ab un altre rival méu anant de son bras penjada. Y quan siguis ja casada, te recordarás de mí puig acabaré 'l patí, ja que tot se m' escatima y diré fins á morí ¡malviatje qui t' estima!

LLUIS SALVADOR.

LLIBRES

PROGRESO Y MISERIA per ENRICH GEÓRGE. *Traducción del inglés autorizada y revisada por l' autor.* L' obra del americá George que al veure anys enrera la llum pública produhí una gran sensació en los Estats Units está dedicada: «Als que veyent lo vici y la miseria que resultan de una distribució desigual de la riqueza y del privilegi sentin la possibilitat de un estat social més elevat y vulgan contribuir á la seva consecució.»

Aquesta dedicataria per sí sola indica la tendencia humanitaria del llibre, versat en las doctrinas socialistas, que á tants esperits avuy preocupan, desitjosos de trobar la millor solució als problemas socials.

George parteix de la base de qu' en los pobles més adelantats y en las ciutats més populosas es abont se manifesta la miseria ab caràcters més alarmants. Y al buscar las causas diversas que produheixen aquest fenómeno, no te en compte la forta atracció qu' exerceixen aquests focos de civilisació y de riqueza, absorbint una gran part de la població dels paissos pobres y de las comarcas menos prósperas, sense poder donar sempre 'l degut empleo á totas las activitats. Tal vegada á aquesta tendencia dels homes enlluhernats pels resplandors que ofereix tota nació adelantada y tot gran centre populós siga deguda en primer lloch la existencia real de un fet que á primera vista sembla un contrasentit.

De totas maneras en l' obra *Progreso y miseria's* revela la inteligencia perspicás y serena de un pensador notable y la má vigorosa de un terrible polemista. Principis proclamats pels mes notables economistas de la escola individualista y admesos com veritats inconcusas referents á la naturalesa del capital y del salari y á la teoria de Malthus, quedan pulverisats per Enrich George, ab sos análisis detinguts, fondos, é implacables.

Tota la part de critica es vigorosa y está exposada ab admirable claretat y lógica.

Pero venen las afirmacions y en aquest punt, per hermosa que sembli la teoria de la nacionalisació de la terra, previas las indemnisacions corresponents als propietaris que avuy la posseheixen, tal vegada l' experiencia faria impracticable un sistema que pugna ab la llibertat individual y amenessa de mort als estímuls que han sigut fins ara 'ls principals móvils del progrés humá.

No tractem de discutir, porque 'ns falta temps y espay per ferho, las tendencias de un llibre tan voluminós, com nutrit de doctrina, relacionat ab problemas tan árdus com los que agitan á las modernas societats. Los aficionats á aquesta classe d' estudis trobarán en ell materia abundant de reflexió, punts de vista, plens de novetat y finsaquellas personas que no estigan conformes ab las conclusions que preconisa, no podrán menos de admirar la forsa de argumentació de un dialéctich tant ferm com il·lustrat, y la bona intenció que encaminada á conseguir lo be dels seus semblants guia sempre la ploma del notable sociólech nort-americá.

RAJOLINS per ANTONI CARETA Y VIDAL. Ab aquest titol s' ha publicat lo volum V de la *Biblioteca popular catalana*, que á mes de la *Dedicataria*, componen las següents narracions: *La fàbrica vella. Un voluntari d' Africa. Los tres toms. Lo Saltinbanquis. La primera culpa y Cupidet.*

L' autor de aquests treballs de caracter popular desplega en ells las condicions especials que li reconeixen tots quan segueixen ab algun interès lo modern renaixement de las lletras catalanas.

Hi ha que buscar la filiació literaria del Sr. Careta en Trueba, Roumanille y l' italiá Farina. Es menos humorista que ben intencionat. Y en la forma literaria 's mostra esclau de un atildament, que devegadas perjudica l' expontaneitat de sos treballs.

De totas maneras las narracions tituladas *Rajolins*, se llegeixen ab gust.

Altres llibres rebuts:

Contratos editoriales. Pactos y condiciones que debieran comprender. Hipoteca intelectual: Memoria presentada al Congrés literari celebrat ultimament á Barcelona per son autor D. ANTONIO TORRENTS Y MONNER.

DISCURSOS PRONUNCIADOS POR D. JUAN NAVARRO REVERTER sobre *presupuestos y tratados de comercio* durant la legislatura de 1893.

Pro patria. Lo número V de aquesta notable revista corresponent als mesos de Setembre y Octubre del corrent any conté un variat sumari de

UNA IDEA PRÁCTICA

Procurar agafar tots los lladres y timadors que infestan Barcelona, y en lloch de portarlos á la presó, enviarlos á Melilla á formar guerrillas d' avansada.

traballs suscrits per Victor Balaguer, J. Fiter é Inglés, Riva Palacio, J. Marco. J. T. Mera, F. Bartrina, A. Sánchez Perez, J. M. Arteaga Pereira, Arnald Bonaventura, Eduardo Toda, T. H. Pardo de Tavega, Lluís Cutchet, J. Güell y Mercader, y A. García Llansó.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

Lo concert dels germans Fontova atragué escassa concurrència al Teatro; no obstant aquest s' ompli fàcilment d' aplausos y entussiasme. Conrat es un excelent pianista. En totas las pessas del programa qu' executá doná mostrás dels grans progressos que ha realisat durant la séva estancia á Bruselas. Ja tocant sol, ja acompanyant al séu germá Lleó, 's guanyá aplausos merescuts y felicitacions en gran número.

Los honors del concert correspongueren al violinista Lleó Fontova. Leonet li haviam dit fins ara; pero en lo sucesiu haurém de dirli Lleonás. ¡Dimontri de xicot!... ¡Y quina manera de dominar aquell difícil instrument! Per ell no hi ha dificul-

tats y lo mateix executa las pessas brillants en que 's necessita una gran seguretad d' execució y un portentós mecanisme, que aquellas altras en qu' es necessari tenir alguna cosa mes que mans y arch, en que 's necessari tenir cor.

De sorpresa en sorpresa, l' auditori l' aplaudí en lo concert de Mendelssohn, en lo de Grieg, en los aires russos de Wianeawsky, en la Romansa de Wagner, y sobre tot en la Rapsodia húngara de Hausser, en la qual alcansá una verdadera ovació, tocantla com un concertista acabat.

¡Y Fontova no té encare divuyt anys!

Jove, simpátich, estudiós, portant com á recomenació especial los primers premis conquistats en lo Conservatori de Brusselas, comensá la séva carrera de concertista de una manera brillant. Desde 'l moment, no creyém aventurarnos prometli molts días de gloria y de fortuna.

Déixinlo fer, y al nom gloriós de 'n Sarasate, podrá unirs' hi algún día 'l de Lleó Fontova, continuant en l' art musical l' alt prestigi que 'l mateix nom de Lleó Fontova sapigué guanyar en l' escena catalana.

ROMEA

La comedia *Lo que no 's pot demanar*, calculo que será un arreglo del francés. Aixís ho indica la séva contextura y 'l séu caràcter. Pero aquesta vegada l' Aulés ha estat afortunadíssim. L' obra es un teixit d' escenas cómicas ben portadas, exuberants de gracia y bon humor.

Se tracta de dos marits burlats per un home qu' está á punt de contreure matrimoni: l' un ho sab de l' altre, sense saberho de sí mateix.

Y recordant los bons ratos que aquells que 'ls ajudava á portar la creu del matrimoni 'ls proporcionava, se li enganxan en lo seu nou estat, posantlo á cada punt en las situacions més compromesas.

Es necessari desferse de aquell parell de cataplasmas que se li entraban per tot, y per últim troba la manera demanant á cada hu d' ells que li deixi deu mil duros. Aixó es lo que no pot demanarse. L' amistat fins á la butxaca va bé; de la butxaca en dintre no passa. Aixís es que aquell parell de fulanos buscan un pretext per tocar pirandó, deixant en pau al séu antich Cirinéu, desitjós de disfrutar ell sol los goigs de la familia.

Aquest assumpto senzill, ben combinat, plé de humorismes y ab cada frasse y ab cada xiste que fan partir de riure, proporcionaren á la nova comedia un éxit complert, al qual contribuïren los actors ab la séva bona execució, distingintse entre las donas la Sra. Monner, y entre 'l personal masculí 'ls Srs. Goula, Capdevila, Martí y Valls.

En los demás teatros, cap més novedat.

Era la senmana del *D. Juan Tenorio*, y á tot arreu s' ha representat ab lo mateix éxit de sempre.

Lo calavera posat en vers per en Zorrilla, no envelleix per anys que passin. Per lo que respecta á Barcelona, s' ha convertit en lo complement obligat dels panellets y las castanyas de Totsants.

N. N. N.

¿T' ESTÁ BE?

D' aquell que rés té que fer se sol dir que 'l gat pentina; mes alguns desocupats á tal feyna no 's dedican y en lloch de pentiná 'l gat, segons aquell ditxo explica, s' entretenen criticantnos y tú ja sabs qu' es la crítica.

Diuen que ja 'l méu amor no es com era avants, Maria; diuen que ja t' he olvidat, que no 't vull ni gens ni mica, y que 'm burlava de tú enganyante ab ma palica.

Diuen que també han notat que ara com antes no 'm miras, y que al passar aprop méu lo téu rostre sempre giras, que fins lo saludo 'm negas quan te trobo ab tas amigas y que tú las ocasions, pera parlarños evitas.

Diuen... en fi, tantas cosas son las que diuen, Maria, que no 'n tindria pas prou ab un més per repetirlas.

Mira, donchs, lo qu' he pensat pera calmar tals intrigas, críticas, murmuracions y tanta tafañería.

Com que segons se desprén del que de nosaltres diuen, es sòls desitj de saber lo que ignoran avuy dia,

anirém á llogá 'l nunci,
dantli deu rals de propina,
'l farém aná á la plassa
y allí que fassi una crida
per enterá á tot lo poble,
diumenje sortint de missa.

JAPET DE L' ORGA

La catástrofe de Santander es verdaderament aterradora.

Un barco carregat de dinamita que s' incendia y explota; un barri enter que s' incendia; centenars de morts, centenars de ferits, y 'l pánich y la desesperació apoderantse per complert de aquella ciutat desventurada.

¡Pobra Espanya!

Epidemias, inundacions, catástrofes, miseria cada dia més accentuada, y per postres un govern cada dia més detestable.

Aixís y tot, y per més que la desventura s' extengui per tot arreu, será precis recordarse de las victimas de la gran catástrofe de Santander, partintnos ab ellas la nostra pobresa.

La Diputació provincial també ha tractat de fer alguna cosa per cooperar á la guerra contra 'l moro.

Pero s' ho va pendre ab més calma que l' Ajuntament, acordant estudiar l' assumpto per veure lo que bonament podia ferse.

***

L' Ajuntament en cambi vá decidirse de cop y volta.

Y vinga consignar milers de pessetas per un costat y milers de pessetas per l' altre, sense entretenirse á veure de ahont han de sortir las missas.

La qüestió es fer lo patriota, que lo demás un ó altre ho arreglará.

***

No en vá l' arcalde de Barcelona y al mateix temps impressor de la corporació municipal té á la séva ma un medi molt expedit pera sortir del pas.

Es de creure que l' Ajuntament saldará 'ls compromisos patriótichs en la mateixa forma ab que salda tots los demás que contréu, es á dir: ab láminas.

Y mentres hi haja paper als magatzems y las máquinas de imprimir de ca 'n Ramírez no s' espatllin, no ha de faltar moneda més ó menos acceptable.

¿Qué pot succehir al cap-de-vall? ¿Que la Pubilla acabi d' endeutarse? ¡Tant se val! Perduda per un, perduda per un milió.

Dels pecats dels pares els fills ne van geperuts, y 'l gep dels nostres fills, no l' hem de veure nosaltres.

La manera de renovar-se 'ls ajuntaments, per meytat cada dos anys, no es certament la més propia per lograr que desapareguin los vicis inveterats que predominan dintre de aquellas corporacions.

Succeheix lo que ab molt acert indicava 'l corresponsal de un periódich, quan deya:

«La veritat es que sempre queda en aquella casa lo que 'n podríam dir las mares de la bota, y per més que s' hi tiri vi novell y bó, resulta que als tres mesos se tors y 's torna agre.

En la partida de pilota que vá jugarse al Frontón Barcelonés lo diumenje passat, los blaus ván quedar-se á 32 tantos, quan los blanchs van arribar als 50.

De manera que aquests ván deixar *blaus* al seus antagonistas.

Per fi de festa, uns pelotaris de 15 á 17 anys ván jugar una partida á 20 tantos.

Y 'ls blaus van guanyar.

Un aficionat al joch de la pilota, al sortir del Frontón, exclamava:

—Avuy 'ls *novillos* han venjat als *toros de punta*.

Un grupo de militars alemanys, entre 'ls quals s' hi conta un general, un coronel, un capitá y un tinent han fet una visita al monestir de Montserrat.

Si han pujat á Sant Geroni y s' han fet càrrech de la topografía del pais, de segur que haurán pensat:

—¡Veus' aquí una terra rebecca com lo genit dels séus naturals! A n' ella s' hi entra; pero no se 'n surt.

A cada moment se promouhen grans pánichs á la Bolsa.

Las noticias més absurdas circulan, trobant qui se las creu ab la major facilitat.

Y 'ls fondos baixan qu' es un gust... pels baixistas.

Decididament, la Bolsa es un camp que ni 'l de Melilla, ab cada barranch, cada trinxera y cada emboscada, que 'ls més valents hi agafan tremolor.

¿No n' hi ha prou encare ab que 's derrami la sanch dels soldats espanyois, que s' hajan de derrotar miserablement la fortuna de la nació?

A l' escola de Bellas Arts hi ha maranya.

Tothom sab que la classe de dibuix al natural estava vacant, haventla desempenyada interinament ab gran acert y gratuítament lo conegut artista D. Joseph Lluís Pellicer.

Tothom sab també que á Madrid, pagant ab un agravi 'l desinterés del Sr. Pellicer, van nombrar un catedràtich interi, ab obció al sou.

Y ara resulta que si lo que ván fer á Madrid per protegir al paniaguet Sr. Capilla, *no té dibuix*, lo catedràtich interi tampoch *ne té*.

De dibuix s' enten.

* *

Y 'ls alumnos están justament alborotats. Y per no tenir que apendre res, han decidit declarar-se en *huelga*.

¡AL AFRICA, XANXAS!

MELILLA

¿No es cert que l' Ajuntament millor que *prometre rals*, podria enviar á Melilla los guardias municipals?

Culpis de lo que succeheix, no als alumnos, que á la fi tenen rahó sobrada.

Culpis únicament als qui, guiats del propòsit de protegir á una determinada persona, no tenen cap reparo en convertir las Bellas Arts en Malas Arts.

Lo colegi de farmacéutichs ha fet una manifestació respecte á las receptas de la beneficencia, afirmant haverlas revisadas totas, trobantlas arregladas á preu de tarifa.

Creyém que aixó será cert, dada la respectabilitat dels senyors que componen la Junta del Col·legi.

RES DEL AFRICA!

—Anda, Marieta; després de la máfega, buyda 'ls traspuntins! No vull palla de blat de moro á casa!

—Escolti, municipal... ¿no li sembla que l' arcalde hauria de esborrar aquest nom?

—¿Por qué?

—Perque es moro.

Pero aixis y tot convé averiguar quin sistema 's segueix al receptor, que no sembla sino que 's fassa us ab preferencia de las sustancias caras.

Aixó es lo que haurian de mirar certs regidors que blassant de republicans, no diuen aquesta boca es méva quan se tracta de las obras del Palau Real ó de comprar básculas de quatre mil pessetas.

Mentres l' administració estiga en mans de *curanderos*, sempre dirán:—Val més *aquí* que á ca 'l apotecari.

Aixó si no fan com aquell célebre de Olot.

Alguns periodistas que com de costum tractavan de penetrar á la comandancia municipal en busca de noticias, l' altre dia 's trobaren ab lo pas obstruït.

—No se puede entrar!—deya un fulano ab un casquet que feya centinella á la porta.

Y desde fora se sentia una olor de pastel electoral, que no s' hi podia tenir cara.

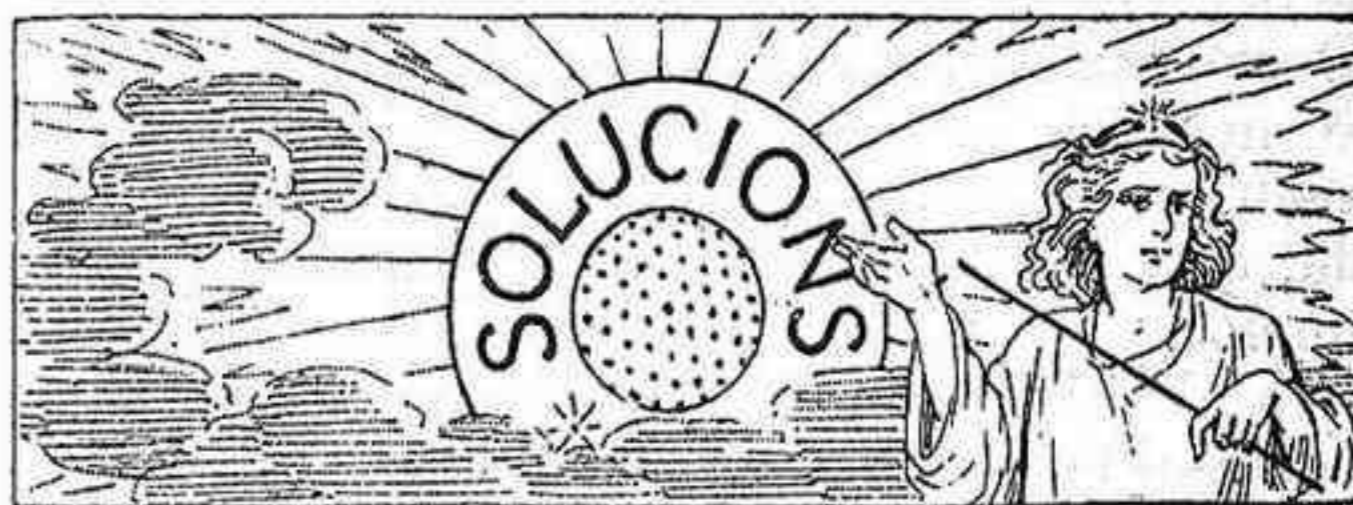
Un municipal deya guassejantse:

—Vamos á ver al últim quien se 'l menchará!

A més del horrorós incendi de Santander, vá estallarne un' altre á la fábrika de tabacos de Cadiz, sense que, afortunadament, ocorregués cap desgracia.

Diuen que 'l foch vá consumir una respectable cantitat de tabaco.

Es la primera noticia: ningú fins ara podia creure que 'l género de l' Arrendataria arribés á cremar.

- 1.ª XARADA.—*Po-ca-sol-ta.*
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Boja Angel Guimerá.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Oliva—Viola.*
- 4.ª ROMBO.—
M
C A P
C A L L A O
M A L L O R C A
P A R R A
O C A
A
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Hortensia.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Com mes donas més hi perts.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Prima-inversa musical
com també ho es la *segona:*
adverbi la *tersa* dona;
es la *quarta* una vocal
y 'l *Total* un nom de dona.

A. CONGOST SANZ.

Rambla del Mitj, número 20

LIBRERÍA ESPANYOLA: BARCELONA

Correu—Apartat número 2.

ASPIRACIONES NACIONALES DE ESPAÑA

MARRUECOS

Por Manuel Olivé Un tomo 8.º Ptas. 4

LA CUESTIÓN DE MELILLA

PLANO DE LAS POSESIONES AFRICANAS.—TEATRO DE LA GUERRA

Edición á 4 colores, precio un real.

LEY ELECTORAL
PARA CONCEJALES

Precio 1'50 pesetas

EL JUEGO DE PELOTA
EL FRONTÓN DE GALERÍA DE PELOTARIS

por J. F. N. G. (a) Quiquito.—Precio 2 reales.

FREDERICH SOLER (Serafi Pitarra)

LA BUTIFARRA
DE LA LLIBERTAT

Preu 2 rals

LAS PÍLDORAS DE HOLLOWAY
Ó LA PAU D' ESPANYA

Preu 2 rals

EMILI VILANOVA

ORIENTAL
LOS MOROS CONTRAPUNTATS

Preu UNA peseta

LAS INSTITUCIONES ECLESIAÍSTICAS

Por HERBERT SPENCER

Precio 6 pesetas.

AVIS
interesant

ALMANACH de

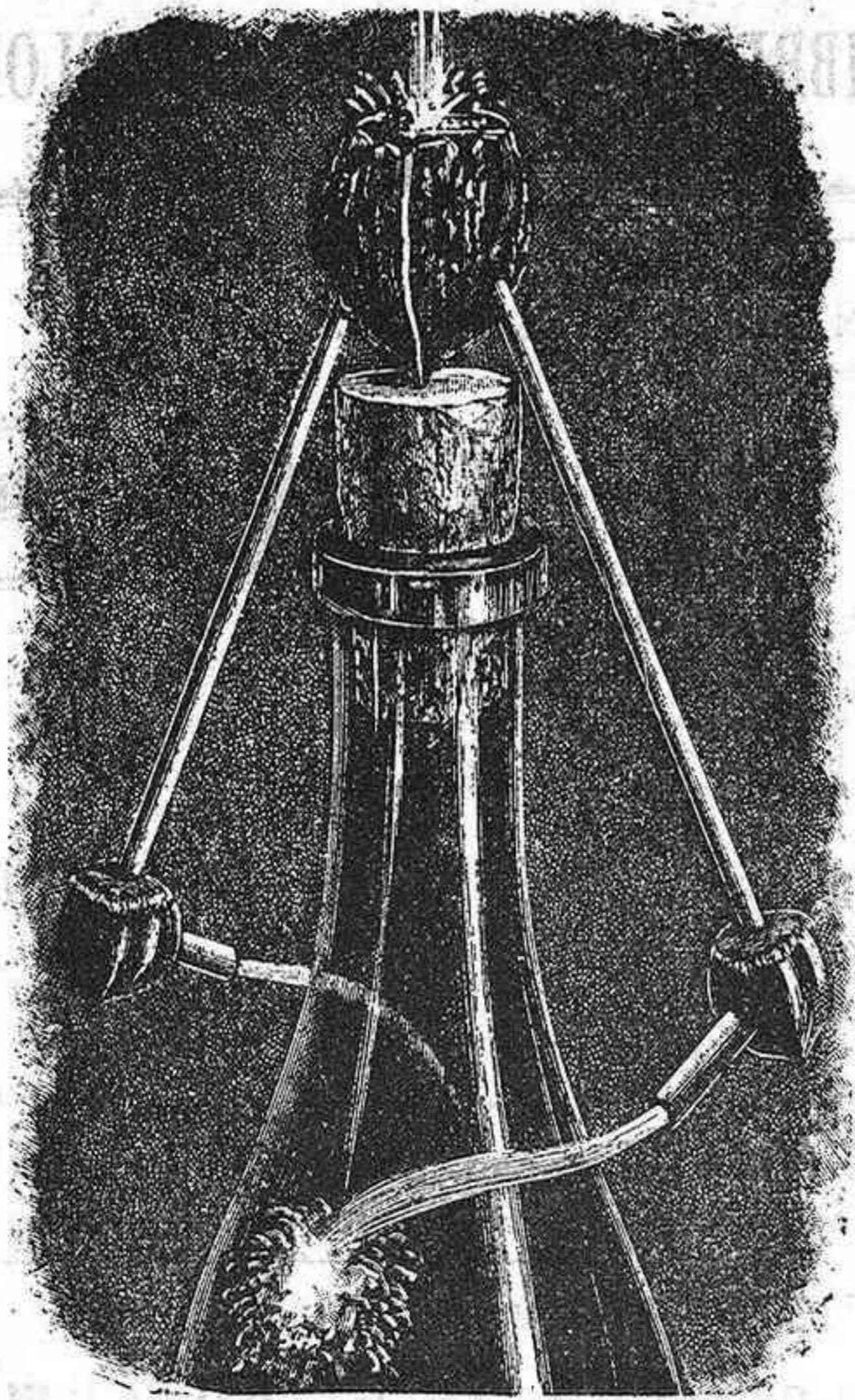
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Está molt adelantada la impressió.
Poden nostres corresponsals fer lo pe-
dido sens perdua de temps.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' estravíos, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls torgan rebaixas

DISTRACCIONS CASULANAS

TORNIQUET HIDRAULICH

Vol molta paciència la preparació d'aquest joch; pero en cambi l'efecte es admirable.

Examinin bé 'l dibuix. Lo de la part superior es una nou, buyda y destapada de dalt; lo altre son avellanas, també buydas. Los canonets son pallas fortas y sense nusos, que s'aplican á las avellanas y á la nou per medi de foradets ben fets. Tot plegat se junta y 's coloca sobre 'l tap en la forma y posició que la lámina indica.

¿Está ja? ¿Ho tenen entés? Donchs ara no han de fer més que deixar caure, ab un embutet, dintre de la nou, un raig d'aygua. Tot l'aparato 's posará á rodar gracias al impuls del aygua, que entra per dalt y surt pels dos brochs clavats en las avellanas.

TRENCA-CLOSCAS

LEON VERN
LUGO

Formar ab aquestas llettras lo titul de un drama catalá.

J. CHALL DE REUS.

CREU DE PARAULAS

•••••
•••••
•••••
•••••
•••••

Primera ratlla: objecte per pescar.—Segona inversa: mineral.—Tercera: carrer de Barcelona.—Quarta: nom de dona.—Quinta inversa: animal.—Sexta: lo qui está bó.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Població catalana.
- 1 2 3 9 5 6 7 8.—Fill de certa nació.
- 2 7 8 2 7 5 9.—Poble de Catalunya.
- 3 4 5 6 9 8.—Arma blanca.
- 3 4 2 2 9.—Animal que pica.
- 8 4 5 9.—Pintor célebre.
- 3 1 4.—Part del cos.
- 8 9.—Nota musical.
- 1.—Vocal.

L'HOME DELS GOSSOS.

GEROGLIFICH

T +

.....

IAD.

A

que

1/2

A XII

nad

1/2 I

REY NANO.

FILLAS DE EVA

Fot. Zivekl.—Viena.

Podrá si volen ser muda,
podrá passá 'l temps callant;
pero té de confessarse
que aquests ulls están parlant.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto 63.